

Libris.RO

Respect pentru oameni și cărți

Min Jin LEE

PACHINKO

Traducere din limba engleză și note
CRISTINA NAN

NEMIRA

Cuprins

Cartea I. Gohyang/ Orașul natal (1910–1933)	7
Cartea a II-a. Patria (1939–1962).....	213
Cartea a III-a. Pachinko (1962–1989).....	457
<i>Mulțumiri</i>	677

Respect pentru oameni și cărți

Cartea I

Gohyang/Orasul natal

1910-1933

1

Yeongdo, Busan, Coreea

Istoria ne-a dezamăgit, dar nu contează.

La sfârșitul secolului, un pescar bătrân și soția lui s-au hotărât să ia câțiva chiriași, ca să câștige niște bani. Amândoi se născuseră și crescuseră în satul pescăresc Yeongdo – o insuliță de vreo opt kilometri, din apropierea orașului-port Busan. În îndelungata lor căsnicie, femeia adusese pe lume trei băieți, dar numai Hoonie, cel mai mare și totodată cel mai slab dintre copii, supraviețuise. Hoonie se născuse cu gură-de-lup și cu un picior strâmb, și totuși natura îl înzestrase cu umeri lați, cu o constituție puternică și cu un ten auriu. Își păstrase chiar și în tinerețe firea blândă și contemplativă din copilărie. Când își acoperea cu mâinile gura diformă, ceea ce făcea din obișnuință atunci când întâlnea vreun necunoscut, semăna cu tatăl lui cel chipes, amândoi având aceiași ochi mari și surâzători. Sprâncenele negre ca smoala îi înfrumusețau fruntea lată, permanent bronzată de la munca

sub cerul liber. Asemenea părinților, Hoonie nu era prea priceput la vorbă și, cum nu putea să vorbească repede, unii credeau că ceva nu era în regulă cu mintea lui, lucru total neadevărat.

În 1910, când el avea douăzeci șișapte de ani, Coreea a fost anexată Japoniei. Pescarul și soția lui, țărani chibzuți și curajoși, au refuzat să se lase atrași de aristocrații incompetenți și de conducătorii coruși care dăduseră țara pe mâna hoților. Chiria pentru casa în care locuiau s-a mărit din nou, prin urmare cuplul și-a părăsit dormitorul și s-a culcat într-o cămărușă de lângă bucătărie, crescându-și astfel numărul de chiriași.

Casa din lemn pe care o închiriau de mai bine de trei decenii nu era mare, de-abia măsura vreo sută cincizeci de metri pătrați. Uși glisante, din hârtie împărțeau interiorul în trei odăi confortabile, iar pescarul însuși înlocuise acoperișul de paie, din care picura apa, cu țiglă roșietică, din lut, spre câștigul proprietarului, care locuia în bunăstare într-un conac din Busan. În cele din urmă, bucătăria a fost mutată în grădina de legume pentru a le face loc oalelor mai mari și numărului din ce în ce mai mare de mese pliante, agățate în cui de-a lungul zidului din piatră acoperită cu mortar.

La insistențele tatălui, Hoonie a învățat să citească și să scrie în coreeană și în japoneză de la învățătorul din sat, suficient cât să țină registrul de venituri și cheltuieli al pensiunii și să facă socoteli în minte, astfel încât să nu fie păcălit la piață. Când a deprins toate acestea, părinții l-au retras de la școală. În adolescență, Hoonie muncea aproape la fel de bine ca un bărbat în putere, de două ori mai mare decât el și înzestrat cu picioare zdravene. Era

îndemânic și cără greutăți mari, însă nu putea să alerge sau să se depleteze repede. În sat se știa că el și tatăl lui nu se atingeau nici măcar de o cană de vin. Pescarul și soția lui își învățau unicul fiu supraviețuitor, schilodul cartierului, să fie isteț și harnic, neștiind cine ar putea să aibă grija de el după moartea lor.

Dacă un bărbat și soția lui puteau împărți una și aceeași inimă, atunci Hoonie însuși era acest organ care pulsează neîntrerupt. Își pierduseră ceilalți copii – cel mai mic fusese răpus de pojar, iar mijlociul, o pușlama, murise într-un accident stupid, lovit de coarnele unui taur. În afara de școală și de piață, cei doi bătrâni îl țineau pe Hoonie pe lângă ei și mai târziu, în tinerețe, el a fost nevoit să rămână acasă pentru a-i ajuta. Nu suportau să-l dezamăgească. Și cu toate acestea, îl iubeau suficient cât să nu-l răsfete. Tânărăii știau că un copil răzgâiat face mai mult rău unei familii decât unul mort, aşa că se abțineau să-i fie prea mult pe plac.

Alte familii din ținut nu erau la fel de norocoase să aibă doi părinți atât de inteligenți și, cum se întâmplă în țările prădate de dușmani sau distruse de natură, cei slabii – bătrâni, văduvele și orfanii – erau într-o situație disperată, ca întotdeauna în peninsula colonizată. Pentru fiecare gospodărie care putea hrăni o gură în plus, erau o mulțime de oameni dornici să muncească pentru un castron de orez cu orz.

În primăvara anului 1911, la două săptămâni după ce Hoonie a împlinit douăzeci și opt de ani, peștoarea din oraș, o femeie cu obrajii îmbujorăți, i-a făcut o vizită mamei lui.

Ea a condus-o în bucătărie. Trebuia să vorbească încet, deoarece în camerele din față chiriașii dormeau. Se aprobia de prânz și pescarii care lucraseră de noapte își terminaseră mâncarea fierbinte, se spălaseră și se duseseră la culcare. Mama lui Hoonie i-a turnat peștoarei o ceașcă de ceai de orz rece, văzându-și mai departe de treabă.

Desigur că ghicise ce voia vizitatoarea, dar nu știa ce să spună. Hoonie nu le ceruse niciodată părinților o soție. Era de neînchipuit că o familie decentă și-ar lăsa fiica să se mărite cu un bărbat cu malformații, fiindcă acestea se transmităinevitabil viitoarei generații. Nu-l văzuse niciodată pe fiul ei stând de vorbă cu vreo fată. Majoritatea tinerelor din sat îl evitau, iar Hoonie știa că nu trebuie să-și dorească ce nu poate avea – era un lucru de neîngăduit pentru orice țăran normal, care își cunoștea și își accepta situația și lucrurile care îi sunt permise.

Față mică și amuzantă a peștoarei era rozalie și bucalată; avea ochi negri și insensibili, ce scăpărau de inteligență și își cântărea mereu vorbele, spunând numai lucruri frumoase. Femeia își lingea buzele de parcă i-ar fi fost sete; mama lui Hoonie simțea că musafira o analizează atât pe ea, cât și fiecare detaliu al casei, că-i măsoară bucătăria cu o privire exigentă.

Cu toate acestea, peștoarei i-ar fi fost foarte greu să citească în sufletul ei, o femeie tăcută, care trudea din zori și până-n seară, făcând treburile pentru ziua în curs și pentru următoarea. Rareori se ducea la piață, căci nu avea timp de palavre, aşa că îl trimitea pe Hoonie la cumpărături. În timp ce peștoarea vorbea, mama lui a fost tăcută și fermă, asemenea mesei grele, din lemn de pin, pe care își toca ridichile.

Vizitoarea a deschis discuția. Așadar, în ciuda ghinionului cu piciorul și a buzei despicate, Hoonie era, în mod evident, un băiat bun – educat și puternic cât doi boi la un loc! Era o binecuvântare să aibă un fiu atât de bun, i-a zis peștișoarea. Apoi și-a criticat aspru propriii copii: niciunul dintre băieții ei nu era pasionat de cărți sau de comerț, dar nu erau răi. Fiica ei se căsătorise de Tânără și locuia prea departe. Cu toții aveau căsnicii fericite, presupunea ea, însă fiile ei erau leneși. Nu semănau cu Hoonie. După ce și-a încheiat discursul, s-a uitat întă la femeia cu piele măslinie și cu chip expresiv, încercând să întrezărească cea mai mică urmă de interes.

Mama lui Hoonie rămăsese cu capul plecat, mânuind cu încredere cuțitul ascuțit – fiecare cub de ridiche era pătrat și tăiat cu precizie. Când pe fundul de tocat s-a adunat o grămadă generoasă de cuburi de ridiche albă, le-a transferat într-un castron cu o mișcare sigură. Asculta cu atâta atenție vorbele peștișoarei, încât, în adâncul inimii, se temea că, de încordare, o să înceapă să tremure.

Înainte să intre, musafira dăduse ocol locuinței, evaluând starea financiară a gospodăriei. După toate aparențele, zvonurile din vecini privitoare la situația lor stabilă puteau fi confirmate. În grădina de legume, ridichile albe, umflate și grele în urma ploii de primăvară timpurie, erau numai bune de smuls din pământul cafeniu. Codul negru și calmarul, însirați frumos pe sărma de rufe, se uscau în soarele delicat de primăvară. Lângă latrină, trei porci negri își duceau traiul într-o cochină curată, construită din piatră și mortar. În curtea din spatele casei, a numărat șapte găini și un cocoș. Dar interiorul sublinia și mai mult bunăstarea familiei.

În bucătărie, castroanele de orez și de supă se odihneau grămadă pe rafturi solide, iar de grinzile joase atârnau funii de usturoi alb și ardei iuți roșii. Într-un colț, lângă ligheanul de spălat vase, se afla un uriaș coș împletit, plin-ochi cu cartofi proaspăt scoși. Prin căsuță plutea mirosul revigorant de orz și mei care fierbeau într-o oală neagră.

Mulțumită de situația bunicică a hanului într-o țară tot mai săracă, peștoarea era convinsă că până și Hoonie putea avea o soție sănătoasă, aşa că și-a continuat treaba.

Fata era din cealaltă parte a insulei, de dincolo de pădurea deasă. Tatăl ei era agricultor și se număra printre multele persoane care își pierduseră arenda în urma recentelor măsurători topografice făcute de guvernul colonial. Văduvul, căruia îi fusese sortit să i se nască patru fiice, dar niciun fiu, nu avea de mâncare decât roadele pădurii, peștele pe care nu-l putea vinde și pomana ocazională de la vecinii lui, la fel de săraci ca el. Modestul tată o implorase pe peștoare să le găsească soții fiicelor necăsătorite, căci orice soț era mai bun pentru o fecioară decât să cerșească atunci când îi era foame și, în plus, virtutea era atât de scumpă. Yangjin era cea mai mică dintre cele patru surori și cel mai ușor de măritat, fiindcă era prea Tânără ca să se plângă și mâncă cel mai puțin.

Yangjin avea cincisprezece ani și era blândă și delicată ca un vițel abia venit pe lume, spunea peștoarea.

- Nu are zestre, desigur, și e de la sine înțeles că tatăl ei nu se aşteaptă la prea multe daruri. Poate doar câteva găini, niște pânză de bumbac pentru surorile lui Yangjin și sase-șapte saci de mei, care să-i ajute să treacă de iarnă.

Neprimind nicio obiecție în legătură cu lista de dăruiri, peștoarea a prins curaj:

— Poate o capră. Sau un purcel. Familia are atât de puține, iar prețul mireselor a scăzut aşa de mult. Fata nu va avea nevoie de nicio bijuterie, a mai adăugat ea zâmbind discret.

Cu o mișcare iute de mâna, mama lui Hoonie a preșărat sare de mare peste ridiche. Peștoarea nu putea să-și dea seama cât de concentrată era mama lui Hoonie și cât se gândea la cerințele ei. Gazda ar fi renunțat la orice ca să crească prețul cerut pe mireasă. S-a trezit surprinsă de gândurile și speranțele care îi încolțeau în suflet, însă chipul ei și-a păstrat expresia calmă și retrasă; dar peștoarea nu era deloc proastă.

— Cât mi-aș dori să am și eu un nepot într-o bună zi! a făcut musafira ultima mișcare, cercetând atent chipul măsliniu și ridat al hangiței. Am o nepoată, însă nepot nu, și fata plânge prea mult. Îmi amintesc când mi-am ținut în brațe primul băiat, era doar un bebeluș. Ce fericită eram! Era alb ca un coș cu prăjiturele proaspete de orez în Ajunul Crăciunului – cu pielea catifelată și minunată ca aluatul călduț. Atât de ispititor, că-ți venea să-l mănânci. Ei bine, acum e un mare neghiob, a mai adăugat, simțind nevoia să-și tempereze laudele.

În cele din urmă, mama lui Hoonie a zâmbit, imaginea fiind prea grăitoare pentru ea. Care femeie în vîrstă nu și-ar fi dori să-și țină în brațe nepotul, mai ales că un astfel de gând fusese de neconcepționat înaintea acestei vizite. A strâns din dinți ca să se calmeze și a ridicat castronul, clătinându-l ca să împrăștie sarea uniform.

- Fata e drăguță. Nu are semne pe față. E manierată și își ascultă tatăl și surorile. Și nu are pielea prea închisă la culoare. E micuță, dar are mâini și brațe puternice. Va trebui să se mai îngrașe puțin, dar înțelegeți dumneavoastră... Familia a traversat o perioadă dificilă.

Peștoarea a zâmbit, îndreptându-și privirea spre cosul cu cartofi din colț, parcă sugerând că acolo fata va putea să mănânce după pofta inimii.

Mama lui Hoonie a pus castronul pe bufet și s-a întors spre musafiră:

- Am să vorbesc cu soțul și cu fiul meu. Nu avem bani să cumpărăm o capră sau un porc. Am putea să le trimitem niște bumbac, împreună cu celealte lucruri folositoare pentru iarnă. Am să întreb.

Mirele și mireasa s-au cunoscut în ziua nunții, iar Yangjin nu s-a speriat de înfățișarea lui. În satul ei se nașcuseră trei astfel de oameni. Văzuse vite și porci suferind de aceeași afecțiune. O fată din vecini avea între nas și buza despicată o excrescență ca o căpșună, așa că ceilalți copii o strigau Căpșuna, nume care pe copilă nu o deranja. Când tatăl ei i-a mărturisit lui Yangjin că soțul ei arată precum Căpșună și că, în plus, are și un picior strâmb, ea nu s-a plâns. Așa că bărbatul a lăudat-o pentru bunătatea ei.

Nunta lui Hoonie cu Yangjin a fost atât de discretă, încât, dacă familia nu le-ar fi trimis prăjiturele de orez, vecinii i-ar fi putut bănuia de zgârcenie. Până și chiriașii au fost uimiți când mireasa a venit să servească micul dejun în dimineața de după nuntă.

Când a rămas însărcinată, Yangjin s-a temut ca nu cumva pruncul să moștenească infirmitățile lui Hoonie. Primul copil s-a născut cu gura despicate, dar cu picioare zdravene. Hoonie și părinții lui nu s-au supărat când moașa li l-a arătat. „Te deranjează?“ a întrebat-o Hoonie pe soția lui, care i-a răspuns că nu, fiindcă aşa și era. Când era singură cu primul născut, Yangjin trasa cu degetul arătător conturul gurii copilului și o săruta. Nu mai iubise pe nimeni atât de mult cât își iubea bebelușul. După șapte săptămâni, pruncul a murit de febră. Al doilea copil avea o față perfectă și picioare sănătoase, dar a murit și el de diaree și febră, înainte de *Baek-il*¹. Surorile lui Yangjin, încă necăsătorite, au zis că are prea puțin lapte și au sfătuit-o să meargă la un şaman. Hoonie și părinții lui nu au fost de acord, dar ea s-a dus fără să le spună, atunci când a rămas însărcinată a treia oară. Însă, pe la jumătatea sarcinii, simțindu-se ciudat, s-a resemnat la gândul că și acest prunc ar putea să moară. Al treilea bebeluș s-a prăpădit de vărsat.

Soacra ei a mers la un negustor de plante medicinale și i-a pregătit ceaiuri vindecătoare. Yangjin a băut până și ultimul strop maroniu din ceașcă, cerându-și iertare pentru însemnata cheltuială la care o supusese. După fiecare naștere, Hoonie se ducea la piață ca să-i cumpere soției alge de cea mai bună calitate pentru supă, care să-i întrețemeze pântecele. După fiecare deces, îi aducea de la piață prăjiturele de orez călduțe și dulci, pe care i le oferea spușând: „Trebuie să mănânci. Să-ți recapeți puterile.“

¹ Sărbătoare tradițional coreeană, care marchează împlinirea a 100 de zile de viață.

La trei ani după nunta copiilor, tatăl lui Hoonie a murit, urmat de soția lui, trei luni mai târziu. Socrii lui Yangjin nu o privaseră niciodată de mâncare sau de îmbrăcăminte. Nimeni nu o lovise și nu o criticase, nici măcar pentru că nu reușise să le ofere un moștenitor capabil să supraviețuiască.

Dar, în cele din urmă, Yangjin a adus pe lume cel de-al patrulea copil și singura ei fiică, pe Sunja, care a supraviețuit. De-abia după ce a împlinit trei ani, părinții au reușit să doarmă noaptea fără să mai verifice dacă pruncul, care dormea alături de ei, mai respiră. Hoonie îi făcea fiicei lui păpușele din coceni de porumb și a renunțat la fumat ca să-i cumpere dulciuri. Cei trei luau masa împreună, deși chiriașii voiau ca el să mănânce cu ei. Își iubea copilul la fel de mult cum îl iubiseră părinții lui pe el, dar simțea că nu îi poate refuza nimic. Sunja arăta ca o fată normală, era isteață și avea un râs sănătos, însă el o considera de o frumusețe fără seamă și se minuna de perfecțiunea ei. Puțini tați își prețuiau fiicele cum o prețuia pe ea Hoonie, care parcă trăia pentru a-și face copila să zâmbească.

În iarna în care Sunja a împlinit treisprezece ani, Hoonie a murit de tuberculoză. La înmormântare, Yangjin și fiica ei erau de neconsolat. În dimineața următoare, Tânăra văduvă s-a ridicat din pat și și-a reluat munca.